

Cursusbeschrijving (september 2006):

De geschiedenis van de toekomst

(Inleiding mediatheorie)

Eric Kluitenberg
Remco Buisman

In een compacte serie hoorcolleges, steeds gevolgd door een korte zaal-discussie (facultatief), willen we dit jaar voor de tweede keer een geschiedenis schetsen van de toekomst. De toekomst kom niet uit de lucht vallen maar is het product van het heden, het verleden en de verhalen die verteld worden om het heden met het verleden te verbinden en de toekomst daar 'logisch' uit af te leiden. Één van de eerste vragen die je daarbij kunt stellen is *of de toekomst wel zo logisch is af te leiden uit het verleden?*

Het terrein van de nieuwe media wordt al jaren gekarakteriseerd door ongebreideld gespeculeer over de toekomst - daar zijn ook de nodige redenen toe. Het helpt om deze beweringen wat kritischer op hun waarde te kunnen beoordelen, om beter in staat te zijn zin en onzin van elkaar te scheiden, of iets te begrijpen van de redenen *waarom* bepaalde verhalen zo actief worden verspreid. In deze cursus doen we dat met name door de toekomstverhalen te traceren die (soms letterlijk door de eeuwen heen) zichzelf eindeloos herhalen en telkens de nooit ingeloste beloftes nieuw leven inblazen. Ook kijken we naar kritische analyses die hierover zijn ontwikkeld, maar tegelijk besteden we aandacht aan de wijze waarop deze historische toekomstvisies de ontwikkeling van de huidige media-ontwikkeling mede hebben bepaald. De cursus beweegt dus steeds heen en weer tussen droom en werkelijkheid en tussen analyse en kritiek.

What it will be is up to us....

Per bijeenkomst:

1) **Introductie college**

Nadere uitleg waar deze cursus over gaat en voorbeeldprojecten om de stijl en smaak van de serie op het spoor te komen....

2) **De geschiedenis van de tijd**

Over de geschiedenis van de technologische tijd, het ritme van het uurwerk, het reizen van en in de tijd, de geboorte van het tijdperk van telecommunicatie en globalisering en de (fatale) versnelling naar de onmiddellijkheid...

3) **De geboorte van de nieuwe ruimte**

De socioloog Manuel Castells poneerde in 1996 dat er twee parallelle ruimtes ontstaan door de opkomst van netwerktechnologie, een ruimte van de plek (Space of Place) en een ruimte van de stromen (Space of Flows). Maar dit beeld van twee ruimtes naast elkaar lijkt steeds minder bruikbaar voor een media-ontwikkeling die zich heeft gestort op mobiele en draagbare media. Meer dan stromen zijn het (elektromagnetische) golven die deze nieuwe media determineren en de ruimte die ontstaat is eerder een hybride samenstelsel dan twee netjes gescheiden dimensies, compact te omschrijven als 'hybride ruimte' (Hybrid Space).

4) **Fragmenten voor een geschiedenis van het lichaam**

Tijd, ruimte en lichaam zijn de x, y en z - as van de cultuur en samenleving. Uiteindelijk vinden alle menselijke handelingen binnen dit coördinatenstelsel plaats. Tijd en ruimte worden al lange tijd begrepen als construeerbaar. Het lichaam werd echter tot voor kort gezien als een grotendeels autonoom iets: Je kon het trainen maar niet fundamenteel herzien. De medische wetenschap heeft daar verandering in aangebracht, maar pas de verbinding van lichaam en technologie heeft de limieten van het lichaam tot vooralsnog onbekende grenzen opgerekt, van protheses, interfaces, tot en met genetica en biotechnologie. De zogenaamde life-sciences vormen inmiddels ook de grootste groeimarkt van de hightech.

5) **De simulatie-maatschappij**

In de jaren 60 waren kritische denkers ervan overtuigd: De consumptiemaatschappij is een spektakelstuk, een encensering die uiteindelijk onthuld zou worden als vals. Alles zou een illusie blijken en oplossen in lucht (gebakken lucht!). Een beetje Matrix eigenlijk, maar dan zonder VR technologie. Maar wat als de simulatie en de realiteit niet meer uit elkaar te houden zijn, simpelweg omdat ze één en hetzelfde ding zijn? Als dat het heden is, wat voor toekomst wacht ons dan?

6) **Hack My Symbol!**

Over de dood en wedergeboorte van de symbolen, de mythes en de merken, waarom ze niet bekliven en waarom we ze toch weer nodig blijken te hebben (of in ieder geval niet zonder kunnen) - *Beyond No Logo!!*

7) **De mythe van de nieuwe economie en de apotheose van de imaginaire media**

De mensheid heeft altijd al gedroomd van het ultieme communicatiemedium, een technologie waarmee eens en voor altijd alle problemen van menselijke communicatie tot het verleden behoren. Maar nooit eerder dan in de eind jaren negentig van de vorige eeuw werd een hele 'nieuwe' economie gebaseerd op zo'n droom; een droom die uiteindelijk in het jaar 2000 als een enorme wereldwijde zeepbel uiteen spatte...

Hoe kan het dat zoveel mensen, instituties, beleggers, bedrijven, overheden hier niet allen in geloofden maar ook massaal in belegden?

Al wat was, het bleven imaginaire media...., dat wil zeggen tot op heden, want nu zijn er 3G en zelfs 4G mobiele media. Dit keer moet het eindelijk gaan lukken!! Toch..?

Imagine the power...!

Resources:

• Boeken (warm aanbevolen titels):

- Manuel Castells, *The Rise of the Network Society*, Blackwell Publishing, Malden, Massachusetts, USA, 1996.
- Martine Lister, et al. (eds.), *New Media: a critical introduction*, Routledge, London, 2003.
- Incorporations (Zone 6), by Jonathan Crary (Editor), Sanford Kwinter (Editor), Zone Books, New York, 1992.
- Siegfried Zielinski, *Deep Time of the Media*, MIT Press, Cambridge MA, 2006.
- Lev Manovich, *The Language of New Media*, MIT Press, Cambridge MA, 2002
- Lewis Mumford, *Technics and Civilization*, New York, Harcourt Brace Jovanovich, 1934/'63.
- Marshall McLuhan, *Understanding Media - the extensions of man*, Routledge, London, 1994 (origineel, 1964).
- Rein de Wilde, *De voorspellers - een kritiek van de toekomstindustrie*, De Balie, Amsterdam, 2000.
- Arjen Mulder, *Understanding Media Theory, V2_ / NAI Publishers, Rotterdam, 2004*
- Douwe Draaisma, *De uniformering van de tijd*, in: *Het verborgen raderwerk*, Baarn, Ambo, 1990, pp. 48-84
- Guy Debord, *The Society of the Spectacle*, Zone Books, New York, 1995 (oorspr. Parijs, 1967).
- Jean Baudrillard, *Simulations and Simulacra*, from: *Selected Writings*, ed Mark Poster. Stanford University Press, 1998
www.stanford.edu/dept/HPS/Baudrillard/Baudrillard_Simulacra.html
- Paul Virilio, *La Machine de Vision*, Éditions de Galilée, Parijs 1988.

• On-line:

- CTHEORY - international journal of theory, technology, and culture:
www.ctheory.net
- <nettime> moderated mailing list for net criticism, collaborative text filtering and cultural politics of the nets: www.nettime.org
- Institute of Network Cultures - Amsterdam media research centre:
www.networkcultures.org
- fibre culture - internet: theory + criticism + research:
www.fibreculture.org
- www.theory.org.uk: the media theory site
- Media Theory and Criticism (analyses, essays, etc.):
www.criticism.com/md/index.html

- Cybergeography - An Atlas of Cyberspaces:
www.cybergeography.org/atlas
- De Balie web dossiers (zie vooral; "Media/Kritiek/Criticism" & "Media Archaeology"):
www.debalie.nl/dossierspagina.jsp
- Netkwesties - magazine over maatschappij en internet:
www.netkwesties.nl

• **Meest relevante tijdschriften:**

- Mute - Culture and Politics after the Net, kwartaal tijdschrift uit London.
(te koop bij Atheneum, Spui - www.metamute.com)
- Adbusters Magazine
(o.a. te koop bij American Book Centre - www.adbusters.org)
- Springerin (.at) - over net.cultuur en hedendaagse kunst.
www.springerin.at
- The Economist (since 1851), London - www.economist.com